

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dispositio Et Perioche Historiae Evangelicae Per IIII.
Euangelistas contextæ, necnon Actuum apostoloru[m],
Epistolaru[m] quoq[ue] Pauli XIII. & Canonicaru[m] VII.**

Bullinger, Heinrich

Tigvri, 1553

VD16 B 9605

Liber I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35634

Cæterū quod ipse Lucas historiā non longius prosequutus est, non modo ea uidetur esse caussa quæ à plerisq; creditur, quod morte interceptus, plura non potuerit: sed quod eatenus illā persequi uoluit, quatenus religioni Christianæ conduceret ac necessarium uideret: id ergo cum hætenus satis fideliter præstitisset, non erat quod Lectorem copiosiori oneraret Historia. Iam etsi Hispanias & Gallias deniq; ipsam Italiam peragrasset Apostolus, ipseq; Lucas et hanc profectiōē hisce adiecisset, quid obsecro post locorū, urbium & miraculorum diuersitatem ab ijs quæ dicta sunt noua aut diuersa dixisset? maxime cum uideamus in superiori historia eandem rem decies esse repetitam. Christus enim heri & hodie Heb. 13. idem in secula. Quorsum ergo opus erat multa lectorū molestia eadē subinde oberrare chorda? Sanè prudentiæ scripserim quod hætenus duntaxat historiā scripserit.

Cur Lucas non continuerit historiā,

DISPOSITIONIS
ET PERIOCHES HISTORIAE
EVANGELICAE SECUNDUM
IOANNEM,
LIBER I.

VI aliquid ratione certa & insigni cum fructu exponere uolunt, expositioni suæ

Summa totius euangelij.

F

E V A N G L I V M

propositionem scopum seu summam totius rei exponenda præfigūt, in quam auditores mentis aciem omnemq; cogitationem intendentes sciant quò pertineant omnia quæ dicuntur, & quis eorū sit usus. Expositurus ergo Ioannes apostolus res Christi domini, id est dicta & facta eius, totumq; redēptionis nostræ mysteriū, historicæ narrationi propositionem præponit, copiose quidem explicatam, & hæc serè comprehendentem, Verbum dei, id est filius dei, Iesus Christus dominus noster, de quo dicturus sum, ab æterno erat apud patrem, & est deus uerus, per quem omnia sunt condita, idem natura sua uita & lux est. Nos quia ex natura humana uitioq; peccati, tenebræ & mortis mancipia sumus, descendit uerbum uel dei filius e' cælo, uenit in mundum, incarnatus, & homo factus est, ut per ipsius uitam & lucem uiuerent & illuminarentur, Iudæi in primis, quibus Messias peculiariter est promissus. Quoniam uero hi ipsum repulerunt, uitæ & luci datæ nolentes credere, ideo facultatem præstitit omnibus fide uera Christum recipientibus, cuiuscūq; nationis sexus ætatis ac conditionis hominibus, filios dei fieri, hoc est uitæ & omnium celestium bonorum hæredes adeoq; cohæredes Christi, qui ueritas, gratia, redemptio, et plenitudo, siue consummatio est omnium credentium, in quo uno omnia habent fideles quæ ad pietatē & uitam pertinent. Hæc summa est

est totius euangelicæ narrationis, Per fidem inquam in Christum condonari peccata, & uitã concedi eternam.

Huic capiti attexit Ioannes ipsum narrationis siue historiae euangelicæ corpus, auspicans historiam à prædicatione & testimonio Ioannis Baptistæ, sicuti cæteri tres euangelistæ fecerunt. Exponit autem qualia fuerunt illius testimonia priuata, publica, & ipsis Hierosolymitanis legatis data, omnia certè eiusdem generis, utpote Ædöcentia, Iesum Christum uerum esse deum & hominem, in mundum propter peccatores missum, ut credentes saluos faciat, proinde credendum esse in Christum. Ideo uero & discipulos suos à se ablegat, & Christo domino consecrat, ipso uidelicet factò ostendens, huc pertinere omnem eius doctrinã, ut Christo credamus unico totius orbis saluatori. Et quia Baptista solum Christum prædicauit, & in hoc uno omnia pietatis & uitæ ostendit, præteritis rebus Baptistæ, accelerat Ioannes euangelista ad ipsas res Christi describendas, ac in initio indicat quomodo exceperit eos qui instigatore Ioanne Baptista ipsum fuerant sequuti: item quæ studia & opera fidelium, plurimos uidelicet Christo adducere. Ibidem perstringitur uocatio quorundam discipulorum, in quorum exemplis discimus quomodo uocentur homines ad fidem euangelij, & quales esse deceat qui euangelica doctrina sunt instituendi.

Testimonia Ioannis Baptistæ de Christo.

E V A N G E L I V M

Cap. 2.

Christus
aperit se.

Instituit dominus suos uerbis & signis. Verbis quidem apertis, attestans se esse credensibus scalam & ianuam ad uitam beatam. Signum præterea edit magnificentum in nuptijs, aquam conuertens in uinum, ut eo facto suam declararet potentiã, quod is sit qui quæ uult uerbo perficere potest, ut secure ei inuitantur quicunq; ipsi fidunt. Hæc ueluti priuatim inter notos & familiares designauit. Cæterum non uenerat ut uno aliquo in loco paucis, sed in Iudæa uniuersa adeoq; toti orbi innotesceret, iccirco Hierosolymam genis metropolim & caput proficiscitur, atq; omnibus innotescit facto uere maximo & instituto suo maxime accommodo. Cum enim in mundum uenisset rex & sacerdos Messias omnium in orbe fidelium, & Messia erat religionem repurgare à corruptione, & suos liberare à tyrannide & superstitione, proxima in Templum abijt augustum, & ex illo ementes eijcit atq; uendentes, religionem repurgans ac ita sese expectatũ Messiam esse indicans. Grauius autem id tulere religionis præfides, signum postulantes, quo se approbet eum esse quem se uideri uolebat. Ipse de morte & resurrectione sua disputat, quanquam testis illius. Et crediderunt quidem domino non pauci, sed stimularunt interim alij fidem, affectum potius corrupti mentis suæ sequentes quàm spiritus sancti impulsus, quibus ideo se concredere uolebat dominus, quod con-

fili

filia & cogitationes cordis ipsorum non ignoraret, re-
busq; se seruaret melioribus. Hæc primis duobus tra-
ctantur capitibus.

LIBER II.

DILIGENTER prosequitur apostolus ea
quæ prædicationis initio & dixit & fecit do-
minus Iesus, ut sic ecclesiæ iudiciū recte informet, opti-
me sentiendi de religione Christiana, eiusq; principijs,
quæ ut aliàs sæpe, ita hic ferè solent esse difficillima.
Exposuit postremo quæ publice & palàm in templo dei
designauit Iesus, & quæ in turba disputauit, dixit & fe-
cit, exponet nunc priuatum quiddam. Nam priuatum
colloquium instituit dominus cum Nicodemo legis do-
ctore, quem, quod dici solet, fundamentaliter, & à pri-
mis initijs solide, plene, et simpliciter erudit, totam syn-
cera doctrinæ methodum contexens, ac docens regnum
dei introire cupienti in primis opus esse renascentia.
Naturam enim nostram ac primam natiuitatem nostrā
nihil in se habere lucis aut uitæ. Cæterum renascentiam
illam constare spiritus sancti renouatione, cuius operis
saluandus liquido cognoscit nihil in uiribus esse hominis
quod iustificationem & uitam mereatur beatam, alieno
merito parari illa, nempe per Iesum Christum, quem no-

Colloquia
domini qui
bus diluci-
de suos do-
cet.

Cap. 3.